

Historieglimt 48

Kulturlandskapet på Lade

Som et norsk byområde har Ladehalvøya et forholdsvis stort areal. Det har etter hvert blitt ganske mye utbygd med både boliger og forretningsbygg. Det var under verdenskrigen det for alvor ble fart i bygging og utnytting av arealet. Noen vil si at ødeleggelsen av Lade begynte med krigen. Da tyskerne anla flyplass der Haakon VII's gate nå ligger, begynte nedbyggingen av kulturjorda som hadde gitt grøde i tusen år. Etter krigen har bygging stadig pågått. Fra et byplanmessig synspunkt kan en vel si at utnyttingen har vært rimelig balansert. Vi har fått en rekke boligområder av ulik type, industriarealer, idrettsanlegg, institusjoner og grøntområder spredt over hele halvøya. Det som har størst allmenn interesse er nok forholdet mellom de mange kjøpesentrene og grøntarealene. Når en reiser spørsmålet om kulturlandskapet på Lade så reiser en spørsmålet om helheten og hvordan de ulike feltene forholder seg til hverandre. Det fine på Lade er at de ulike enkeltområder står forholdsvis godt til hverandre, men balansen er sårbar.

Boligområdene er ulike både i alder og hustyper. Villastrøkene for eksempel på Ladehammeren, langs Lade alle, ved Korsvika og ved Devlehavn har både eldre og nyere hus. Variasjonen er stor og det kan være sjarmerende. I de senere år er det kommet en rekke tette, moderne boligområder. Blokkene på Fagerheim kom tidlig. Så kom feltene ved gamle Nobø og ved Ladebekken. Ved Ladebekken holdt universitetet til i en periode. Også boligområdene har en sjarmerende balanse med det øvrige Lade.

Idrettsanleggene finner vi særlig mellom Haakon VII's gate og Lade Alle. De kan kanskje regnes som grøntområder, men de er tatt systematisk i bruk til friidrett og ulike ballidretter og er derfor ikke tilgjengelig for allmennheten slik som vanlige grøntområder. Det var allerede i 1951 kommunen vedtok å begynne og bygge anleggene. Garderobeanlegget var ferdig i 1954. Der er fem gressbaner og tre grusbaner. Videre er det en varmegrusbane, en friidrettsplass med seks løpebaner og et kastefelt og to håndballbaner. Idrettsplassen bidrar sitt til Lades grønne preg.

Institusjonene er både store og små og av forskjellig slag. Flere av dem er på gamle gårder og har bevart mye av bebyggelsen. Tenk på Devle, Ringve, Lade og Leangen gårder. På Østmarka sykehus er gårdsbebyggelsen på Spandet bevart og i bruk. På Devle er hovedhuset brukt til leiligheter, men der driftsbygningene stod, er omsorgsboliger utformer rundt et tun med gress, blomster og busker. Ringve har sitt museum, sin konsertsal i den gamle møkkakjelleren og sin Tordenskjold kro i Wesselbygget. Leangen har kommunen i mange år stelt og benyttet til kurs og konferanser. Lade gård er satt flott i stand og er hovedsete for Remakonsernet.

Industrien på Lade er også av mange slag og har både store og små bedrifter. Industrien på Lade har allerede sin historie. Bare tenk på Autronica, Maske, NOBØ og Ståltaugfabrikken. De sistnevnt er borte og bygningene har gitt plass for nye bedrifter. En tid så det ut til at den store sletta skulle bli et sammenhengende industriområde, men så begynte store forretninger med biler, møbler og byggartikler å vokse frem. Så kom de store kjøpesentrene som er blitt viktige møteplasser. Bare tenkt på City Lade, Arena Lade og en lang rekke andre.

Grøntområdene er både småskog, berg og jorder og det har Lade fremdeles mye av spedt over hele halvøya. Den kommunale områdeplanen forsikrer om at mye av natur skal tas vare på og mye nytt skal plantes. Ladestien tenker vel de fleste på når det snakkes om grøntarealer på Lade. Den blir ikke bare satt pris på av den lokale befolkningen. Fra hele byen strømmer folk til på fine dager. Og så alle badeplassene. Både byplanleggerne og beboerne på Lade har nå en gylden anledning til å ta vare på kulturlandskapet på Lade ved å være med på å balansere de ulike typer bebyggelse og grøntområder mot hverandre slik at helheten blir bevart til glede for alle.